

NIKOLAS SPARKS

Udvoje

Prevela
Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

Naslov originala

Nicholas Sparks

TWO BY TWO

Copyright © 2016 by Willow Holdings, Inc.

Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Tebi, moj verni čitače:
hvala ti na poslednjih dvadeset godina*

PRVO POGLAVLJE

I beba, to je troje

„Au!“, sećam se da sam izustio čim je Vivijan iskoračila iz kupatila i pokazala mi pozitivan rezultat testa za utvrđivanje trudnoće. „Pa to je sjajno!“

Ruku na srce, bliskije mojim osećanjima bilo je... Stvarno? Kad pre!

Više od svega bio je to šok, uz malčice umešane strave. Bili smo u braku nešto malo više od godinu dana, a ona mi je već saopštila svoju nameru: kad budemo odlučili da imamo dete, planira da prvih nekoliko godina sedi kod kuće. Uvek sam se saglašavao kad mi to kaže – i sâm sam isto želeo – ali u tom trenutku sam shvatio i to da će našem životu bračnog para sa dva izvora prihoda uskoro doći kraj. Uz to, nisam bio siguran ni da li sam zaista spreman da postanem otac, ali šta da se radi? Nije se moglo reći da me je prevarila, niti da je krila svoju želju da ima bebu, a obavestila me je kad je prestala da pije pilule. I ja sam hteo decu, razume se, ali s pilulama je prestala svega tri nedelje pre toga. Pamtim kako sam pomislio da verovatno imam na raspolaganju najmanje još koji mesec dok joj se telo ne bude vratilo u svoj normalni režim rada, režim za pravljenje dece. Koliko sam ja bio obavešten, moglo bi biti i poteškoća da zatrudni, što je značilo da možda čak imam i godinu-dve.

Ali za moju Vivijan to nije važno. Njeno telo se odmah prilagodilo. Moja Vivijan je bila plodna.

Obujmio sam je rukama, odmeravajući je kako bih video da li već blista. Ali bilo je prerano za to, jelte? I šta uopšte i znači blistati? Nije li to samo drugi način da kažeš da neko izgleda skuvano i znojavo? Kako će se naš život promeniti? I koliko?

Pitanja su se rojila i rojila, a dok sam držao svoju ženu u zagrljaju, ja, Rasel Grin, nisam imao odgovor ni na jedno.

Posle više meseci, dogodilo se veliko *TO*, iako priznajem da je veći deo tog dana za mene i sad u magli.

Kad gledam iz ovog sadašnjeg ugla, verovatno je trebalo sve da zapišem dok mi je još bilo sveže u glavi. Dan kao što je veliko *TO* trebalo bi da se pamti do poslednjeg živopisnog detalja – a ne u vidu rasplnutih blic-slika kakvih sam sklon da se prisećam. Pa i za toliko pamtim tek zahvaljujući Vivijan. U njenu svest kao da se urezao svaki detalj, ali opet, ona je ta koja se porađala, a bol ume ponekad da izoštri duh. Ili bar tako kažu.

No znam sledeće: kad se prisećamo događaja od tog dana, ponekad se ona i ja malčice razmimođemo u mišljenju. Na primer, ja svoje tadašnje postupke smatram savršeno razumnim s obzirom na okolnosti, dok će Vivijan izjaviti da sam bio sebičan, ili u drugoj verziji, da sam naprosto bio totalni kreten. Kad god je pripovedala tu priču prijateljima – a to je radila bezbroj puta – ljudi su se neumitno smejali, ili vrteli glavom i upućivali joj sažaljive poglede.

Ako ćemo pravo, ja mislim da nisam bio sebičan, ni totalni kreten; uostalom, bilo nam je to prvo dete i ni ona ni ja nismo tačno znali šta da očekujemo kad bude krenula da se porađa. Da li se iko stvarno oseća spremnim za to što sledi? Porođaj je, tako su mi rekli, nepredvidljiv; u trudnoći me je Vivijan više puta podsećala da ta procedura, od prvih trudova do konačnog

rođenja, može potrajati i duže od jednog dana – naročito kod prvog deteta – te da porođaji od dvanaest i više sati nisu neuobičajeni. Kao i većina mladih budućih očeva, smatrao sam svoju ženu stručnjakom i verovao joj na reč. Uostalom, ona je ta koja je iščitala sve te silne knjige.

Valjalo bi takođe zabeležiti da pomenutog jutra nisam bio ni potpuno beskoristan. Svoje odgovornosti shvatao sam ozbiljno. Bile su spakovane i njena bolnička torba i torba sa stvarima za bebu, a sadržaj obeju proverio sam dvaput. Foto-aparat i kamera bili su napunjeni i spremni, a bebina soba kompletno opremljena svime što će našem detetu trebati najmanje prvih mesec dana. Znao sam najbrži put do bolnice i imao isplanirane rezervne varijante, ukoliko bi se ispostavilo da se na putu desila saobraćajka. Takođe sam znao da beba stiže uskoro; u danima što prethode pravom rođenju, biće bezbroj lažnih uzbuna, ali čak sam i ja znao da je odbrojavanje počelo.

Drugim rečima, nisam se sasvim iznenadio kad me je žena probudila drmusanjem u pola pet šesnaestog oktobra 2009, objavljujući da ima napone na svakih pet minuta i da je vreme da idemo u bolnicu. Nisam posumnjao u nju; znala je razliku između Brakston–Hikovih i *pravih* kontrakcija, i mada sam se pripremao za taj trenutak, prva pomisao mi nije bila da se zbrda-zdola obučem i ubacim torbe u kola; štaviše, uopšte nije bila ni posvećena mojoj supruzi i detetu koje će se uskoro roditi. Moje misli su pre tekle ovako nekako: *Danas je veliko TO, i svi će snimati gomile fotografija. Drugi će doveka blenuti u te fotografije, pa bi zato – imajući u vidu da one ostaju budućim naraštajima – verovatno trebalo da uletim pod tuš pre nego što pođemo, pošto mi kosa izgleda kao da sam proveo noć u aero-tunelu.*

Nisam ja sujetan; naprosto sam smatrao da imam vremena *napretek*, pa sam rekao Vivijan da ću za koji minut biti spreman za polazak. Po pravilu se tuširam brzo – u normalne dane to ne traje duže od deset minuta, uključujući i brijanje – ali samo

što sam naneo penu za brijanje, učinilo mi se da čujem svoju ženu kako viče iz dnevne sobe. Opet sam oslušnuo i nisam čuo ništa, no svejedno sam ubrzao. Dok sam se umivao, začuo sam je kako viče, mada je, začudo, delovalo da viče nešto *o* meni, ne *meni*. Obmotao sam peškir oko struka i izašao u zamračeni hodnik, onako mokar. Bog mi bio svedok, pod tušem sam proveo manje od šest minuta.

Vivijan je opet počela da viče, a meni je bio potreban koji časak da obradim podatak da je Vivijan na sve četiri i da urla u svoj mobilni kako sam U PROKLETOJ TUŠ-KABINI! i zahteva odgovor na pitanje GDE JE, DOĐAVOLA, TOM KRETENU MOZAK?!?!?! *Kreten* je, uzgred budi rečeno, bio najlepši izraz kojim me je opisala u istom tom razgovoru; jezik joj je zapravo bio znatno živopisniji. Međutim, ja nisam znao da joj se te kontrakcije, koje su se maločas javljale na pet minuta, sad javljaju na svega dva minuta, te da takođe ima i jake bolove u krstima. Ti bolovi u krstima su neizdrživi, i Vivijan je odjednom pustila iz sebe tako moćan krik da se pretvorio u zaseban živi entitet, koji možda i dan-danas lebdi nad našim delom Šarlota u Severnoj Karolini, inače mirnog mesta.

Budite uvereni, nakon toga sam se ubacio u još veću brzinu, navukao bez reda na sebe odeću a da se nisam do kraja ni izbri-
sao, i strpao torbe u kola. Pridržavao sam Vivijan dok je išla ka kolima i nisam komentarisao to što mi zariva nokte u podlakticu. U magnovenju sam se stvorio za volanom, a čim smo izašli na put, pozvao sam akušera, koji je obećao da će nas čekati u bolnici.

Razmaci između kontrakcija i dalje su bili oko dva minuta kad smo stigli, ali Vivijanina nepopustljiva agonija imala je za ishod to da su je povezli pravo na odeljenje za porođaje. Držao sam je za ruku i pokušavao da joj pomognem uputstvima za disanje – prilikom čega je ona ponovo iskazala raznorazna slikovita osećanja u vezi sa mnom, kao i gde da *turim proklete disanje!* – sve dok nije stigao anesteziolog da joj dâ epiduralnu.

Na samom početku trudnoće, Vivijan se premišljala da li da je traži ili ne traži, pa preko volje odlučila u korist epiduralne, a sad se ispostavilo da je to blagoslov. Čim je anestezija počela da deluje, samrtne muke su se smirile i Vivijan mi se osmehnula prvi put otkako me je tog jutra probudila drmusanjem. Njen akušer – čovek od svojih šezdeset i kusur godina, uredne sede kose i prijateljskog lica – ušetao bi u sobu na svakih dvadeset do trideset minuta da vidi koliko se otvorila, a između tih njegovih vizita ja sam pozvao i njene i moje roditelje, kao i svoju sestru.

Bilo je vreme. Pozvane su medicinske sestre, koje su pripremile opremu sa smirenim profesionalizmom. A onda je, potpuno iznebuha, doktor rekao mojoj ženi da se napne.

Vivijan se napela u tri naleta kontrakcija; kod trećeg je doktor neočekivano krenuo da uvrće ručnim zglobovima i šakama kao mađioničar koji vadi zeca iz šešira, i samo sam odjednom shvatio da sam otac.

S neba pa u rebra.

Doktor je pregledao našu bebu, i premda je bila malčice anemična, imala je deset prstiju na rukama, deset na nogama, zdravo srce i dva očigledno funkcionalna plućna krila. Pitao sam šta je s tom anemijom – doktor je odgovorio da nije nikakav povod za brigu – a nakon što je obilato štrcnuo nekakav bljuzgavi antiseptik našoj bebi u oči, okupana je i umotana, i smeštena u naručje moje supruge.

Baš kao što sam i predviđao, čitavog tog dana svi su snimali fotografije, ali začudo, kad su ih kasnije gledali, kao da niko nije mario baš nimalo za moj izgled.

Kažu kako bebe po rođenju izgledaju ili kao Vinston Čerčil ili kao Mahatma Gandi, ali kako je anemija mojoj ćerki podarila sivkastu boju kože, prva misao mi je bila da liči na Jodu, bez onih ušiju, razume se. Na *predivnog* Jodu, imajte na umu, *zanosnog*

Jodu, Jodu tako *čudesnog* da srce samo što mi se nije rasprсло kad me je šćepala za prst. Pogodilo se da su moji roditelji stigli koji minut potom, a ja sam ih, u svojoj nervozi i uzbuđenju, saćekao u hodniku i bubnuo prvo što mi je palo na pamet.

„*Imamo sivu bebu!*“

Majka me je pogledala kao da sam sišao s uma, a otac je zario prst u uvo kao da se pita nije li mu nagomilan vosak narušio sposobnost da ispravno ćuje. Ne obraćajući pažnju na moj komentar, ušli su u sobu i ugledali Vivijan s našom ćerkom u narućju i spokojnim izrazom na licu. Pogledao sam kud i oni, i pomislio sam kako London prosto mora biti najizuzetnija devoćica u istoriji sveta. Iako sam siguran da svi novopećeni oćevi pomisle isto za svoju decu, prosta je ćinjenica da moće postojati samo jedno dete koje je stvarno *najizuzetnije u istoriji sveta*, pa se jedan deo mog bića ćudio kako i ostali u bolnici ne zastaju kod naše sobe da se dive mojoj ćerki.

Mama je zakoraćila ka krevetu, istećući vrat da bi što bolje zavirila.

„Jeste li se odlućili za ime?“, upitala je.

„London“, odgovorila je moja supruga, potpuno posvećena našem detetu. „Odućili smo da je nazovemo London.“

Konaćno su moji roditelji otišli, a onda opet došli po podne. U mećuvremenu su se pojavili i Vivijanini. Doptovali su avionom iz Aleksandrije u Virdžiniji, gde je Vivijan odrasla, i mada se Vivijan oduševila, ja sam odmah osetio kako napetost u sobi raste. Oduvek sam slutio da veruju da se njihova kći *zakopala* onda kad je rešila da se uda za mene, a moćda i jeste, ko će to znati? A delovalo je i da im nisu dragi moji roditelji, što je bilo uzajamno osećanje. Iako su njih ćetvoro uvek bili srdaćni jedni prema drugima, svejedno je bilo oćigledno da radije izbegavaju mećusobno drušćvo.

Došla je i moja starija sestra Mardž, zajedno sa Liz, i donela poklone. Mardž i Liz su bile u vezi duže nego Vivijan i ja – u to doba preko pet godina – i znao sam ne samo to da je Liz sjajna partnerka za moju sestru već i da je Mardž najfantastičnija starija sestra koju neko može imati. S obzirom na to da su nam oba roditelja bila zaposlena – tata je bio vodoinstalater, a mama je radila kao recepcionerka u nekoj zubarskoj ordinaciji, sve do pre neku godinu, kad se penzionisala – Mardž mi nije bila samo povremena zamena za roditelje već i poverenica koja mi je pomogla da se probatrgam kroz jade puberteta. Ni njima dvema Vivijanini roditelji nisu bili dragi, uzgred budi rečeno, a to osećanje se učvrstilo prilikom moje svadbe, kad Vivijanini roditelji nisu hteli da dozvole da Mardž i Liz sede zajedno za glavnim stolom. Naravno, Mardž je bila na venčanju, a Liz nije došla – pri čemu je Mardž rešila da obuče muško odelo, a ne haljinu – ali takvu uvredu ni jedna ni druga nisu mogle da oproste, budući da je heteroseksualnim parovima ta povlastica bila data. Iskreno, ne krivim ni Mardž ni Liz što su se zbog toga naljutile, jer iznervirao sam se i ja. Ona i Liz se slažu bolje nego većina muževa i žena koje znam.

Dok su naši posetioci dolazili i odlazili, ja sam bio sve vreme u sobi kraj svoje žene, do kraja dana, na smenu sedeći na stolici za ljuljanje kraj prozora ili na krevetu pored nje, i oboje smo neprestano zadivljeno šaputali kako *imamo ćerku*. Zapiljio bih se u ženu i ćerku, znajući sa sigurnošću da mi je mesto uz njih dve i da ćemo nas troje zauvek biti povezani. To osećanje me je savladavalo – kao i sve drugo tog dana – i lovio sam sebe u nagađanjima kako će London izgledati kad bude šiparica, ili o čemu će maštati, ili kako će oblikovati svoj život. Kad god bi London zaplakala, Vivijan bi je automatski primakla dojci, pa bih prisustvovao još jednom čudu.

Odakle London zna to da radi?, pitao sam se u sebi. *Odakle, pobogu, zna?*

* * *

Ima, međutim, još jedna uspomena od tog dana, koja je samo moja.

To mi je prošlo kroz glavu te prve noći u bolnici, dugo pošto su otišli i poslednji posetioci. Vivijan je spavala, a ja sam kunjao na stolici za ljuljanje, i tad sam čuo kako moja ćerka počinje da se meškolji. Do tog dana nikada u životu nisam držao novorođenčce, pa sam je uzeo u naručje i privio je uz sopstveno telo. Mislio sam da ću morati da probudim Vivijan, ali London me je iznenadila jer se smirila. Mic po mic, vratio sam se na stolicu za ljuljanje i narednih dvadeset minuta samo sam mogao da se divim osećanjima što su se uskomešala u meni. Da je obožavam – to sam već znao, ali isto tako, već mi se činila nepojmljivom pomisao na život bez nje. Sećam se da sam joj šapnuo kako ću uvek biti uz nju kao otac, a ona se, kao da tačno zna šta joj govorim, ukakila, i počela da se vrpolji, i potom zaplakala. Na kraju sam je ipak predao Vivijan.

DRUGO POGLAVLJE

Od početka

„Rekla sam im danas“, objavila je Vivijan.

Ležali smo u spavaćoj sobi; Vivijan je obukla pižamu i zavukla se u krevet, i konačno smo ostali sami udvoje. Bila je sredina decembra, a prošlo je nepunih sat vremena otkako je London zaspala; sa svojih osam nedelja, još je spavala svega tri do četiri sata u komadu. Vivijan se nije žalila, ali bila je neopisivo umorna. Divna, ali umorna.

„Šta si kome rekla?“, upitao sam.

„Robu“, odgovorila je, što se odnosilo na njenog šefa u medijskoj kući gde je radila. „Zvanično sam ga obavestila da se ne vraćam po isteku porodijskog bolovanja.“

„O“, izgovorio sam, osetivši isti onaj udar strave koja mi se javila i kad sam ugledao pozitivan test za utvrđivanje trudnoće. Vivijan je zarađivala gotovo isto koliko i ja, te nisam bio siguran da ćemo bez njenog dohotka moći da priuštimo i nadalje takav život.

„Kazao je kako su mi vrata uvek otvorena ako se predomislim“, dodala je. „Ali ja sam mu rekla da London neće odgajati neznanici. Čemu onda uopšte rađati dete?“

„Ne moraš da me ubeđuješ“, kazao sam, trudeći se svim silama da prikrijem osećanja. „Na tvojoj sam strani.“ U redu, jednim

delom svakako jesam bio. „Ali ti si svesna da to znači da nećemo moći baš ovoliko da izlazimo na večere i da ćemo morati da sasečemo proizvoljne troškove, je li?“

„Svesna sam.“

„I ne smeta ti što nećeš moći toliko da kupuješ?“

„To kažeš kao da bacam pare. Nikad to ne radim.“

Izveštaji sa kreditne kartice ponekad kao da su upućivali na suprotno – a takođe i njen plakar, koji je pucao od odeće, cipela i tašni – ali osetio sam u njenom tonu razdraženost, a poslednja mi je želja bila da se svađam s njom. Umesto toga, obrnuo sam se ka njoj i privukao je uz sebe, s drugom namerom u glavi. Dirčajući je nosom, poljubio sam je u vrat.

„Sad?“, upitala je.

„Odavno nismo.“

„Pa zato moj siroti dragi ima utisak da će eksplodirati, je li?“

„Iskreno, ne želim da rizikujem.“

Nasmejala se, ali kako sam počeo da joj otkopčavam gornji deo pižame, tako se sa bebi-monitora začuo nekakav zvuk. U trenu smo se oboje ukočili.

Ništa.

I dalje ništa.

I taman kad sam pomislio da je teren čist i prodisao iako nisam ni znao da sam susprezao dah, zvuk sa bebi-monitora razlegao se punom snagom. Sa uzdahom sam se obrnuo na leđa, a Vivijan je ustala iz kreveta. Kada se London konačno primirila – za šta je trebalo dobrih pola sata – Vivijan nije bila raspoložena za drugi pokušaj.

Ujutru smo Vivijan i ja imali više sreće. Toliko sreće, zapravo, da sam se vedro ponudio da preuzmem London kad se bude probudila, kako bi Vivijan mogla još da odspava. London je, međutim, po svoj prilici bila umorna isto koliko i Vivijan; tek kad sam ispio drugu šoljicu kafe, začuo sam sa bebi-monitora razne zvuke, ali ne i plač.

U njenoj sobi se obrtala vrteška nad krevcem, a London je bila sva razigrana i puna energije; nožice su joj radile kao klipovi mašine. Prosto sam morao da se osmehnem, a iznenadno se osmehnula i ona.

Nije posredi bio glas; nije posredi bio refleksni tik. Njih sam se nagledao, te maltene nisam mogao da poverujem rođenim očima. Bio je to pravi osmeh, čist kao izgrev sunca, a kad je ispustila i neočekivan kikot, taj već blistavi početak dana iznebuha je postao još sto puta lepši.

Ja nisam mudar čovek.

Nisam neinteligentan, imajte u vidu. Ali mudrost znači nešto više od inteligencije, pošto obuhvata razumevanje, empatiju, iskustvo, unutrašnji mir i intuiciju, a iz sadašnjeg ugla bih rekao da mi očigledno nedostaju mnoge od tih osobina.

Evo šta sam još naučio: godine ne jamče mudrost, nimalo više nego što jamče inteligenciju. Znam da to nije opšterasičen stav – zar ne smatramo često svoje stare mudrima delimično i zato što su sedi i izborani? – ali u poslednje vreme počeo sam da verujem da se neki ljudi rađaju s kapacitetom da postanu mudri, a drugi ne, te da kod nekih ljudi, izgleda, mudrost počinje da se jasno pokazuje još u ranom dobu.

Kod moje sestre Mardž, na primer. Ona je mudra, a samo je pet godina starija od mene. Iskreno, mudra je otkako je znam. I Liz isto. Ona je mlađa od Mardž, a ipak su njeni komentari i dubokoumni i uviđavni. Nakon razgovora s njom, često uhvatim sebe kako umujem o onom što je rekla. Moji mama i tata takođe su mudri, i o tome mnogo razmišljam u poslednje vreme, jer postalo mi je jasno da je mudrost, iako je nasledna u našoj porodici, mene potpuno zaobišla.

Da sam mudar, uostalom, slušao bih Mardž tog leta 2007, kad me je povezla na groblje gde su nam sahranjeni deda i

baba, pa me upitala jesam li apsolutno siguran da želim da se oženim Vivijan.

Da sam mudar, slušao bih oca kad me je upitao jesam li siguran da bi sa svojih trideset pet godina trebalo da krenem sam da krčim sebi put i osnujem sopstvenu reklamnu firmu.

Da sam mudar, slušao bih mamu kad mi je govorila da provodim uz London što više vremena, pošto deca strahovito brzo rastu, a te godine više ne možeš da vratiš.

Ali kao što rekoh, ja nisam mudar čovek, i zbog toga je moj život u popriličnoj meri otišao u sunovrat. Čak i sad se pitam hoću li se ikada povratiti.

Odakle da počneš kad pokušavaš smisleno da ispričavaš priču koja sadrži vrlo malo smisla? Od početka? A gde je početak?

Ko to zna?

Zato da krenemo od ovog. Kad sam bio dete, rastao sam u veri da ću se osećati odraslo čim budem napunio osamnaest godina, i bio sam u pravu. Sa osamnaest godina, već sam krojiio planove. Moji su živeli od plate do plate, a ja nisam imao namere da živim isto tako. Gajio sam snove o započinjanju sopstvenog posla, o tome da budem sam svoj gazda, iako nisam bio siguran čime ću se tačno baviti. Zaključivši da će mi koledž pomoći da se usmerim ka ispravnom cilju, upisao sam se na Državni univerzitet Severne Karoline, ali što sam duže tamo bio, kao da sam se sve mlađim osećao. U vreme kad sam podigao diplomu, nisam mogao da se otresem utiska da sam umnogome onaj isti koji sam bio i u srednjoj školi.

A ni koledž mi nije pomogao da se odlučim kakav ću posao započeti. Pravog životnog iskustva imao sam malo, a kapitala još manje, pa sam zato odložio ostvarenje svog sna i prihvatio posao u reklamnoj industriji, kod izvesnog Džesija Pitersa. Odlazio sam u kancelariju u zvaničnom odelu, odrađivao beskrajne

radne sate, a ipak sam se, najčešće, i dalje osećao *mlađe* nego što bi moje prave godine nagoveštavale. Vikendom sam zalazio u iste barove kao i dok sam bio na koledžu, i često sam zamišljao da bih mirno mogao krenuti i iznova kao brucoš, budući da sam se savršeno uklapao u svako studentsko bratstvo kom bih se igrom slučaja pridružio. U narednih osam godina biće još više promena; oženiću se, kupiću kuću i počecu da vozim auto na hibridni pogon, ali čak se ni tad neću nužno osećati kao odrasla verzija sebe. Ipak je Piters u suštini preuzeo ulogu mojih roditelja – poput mojih roditelja, mogao je da mi naloži šta da radim, *jer inače...* – što je stvaralo utisak kao da i dalje *glumim odraslog*. Ponekad sam, sedeći za radnim stolom, pokušavao da ubedim sebe: *U redu, zvanično je potvrđeno. Sad sam odrastao.*

To mi se razdanilo, dabome, nakon što se rodila London, a Vivijan dala otkaz na poslu. Još nisam imao punih trideset godina, a pritisak zarađivanja za porodicu koji sam osećao narednih nekoliko godina zahtevao je žrtve u razmerama kakve nisam očekivao; ako to ne znači biti odrastao, onda ne znam šta znači. Pošto završim posao u agenciji – u one dane kad stvarno uspem da dođem kući u neko pristojno vreme – prekoračio bih prag i začuo kako London viče: „Tata!“, i uvek bih zažalio što ne mogu da provodim više vremena s njom. Ona bi mi pritrčala, a ja bih je digao, pa bi me obgrlila ručicama oko vrata, i tu bih podsetio sebe da to vredi svih žrtava, ako ništa drugo, a ono makar zbog naše predivne ćerčice.

U toj grozničavoj jurnjavi kroz život, s lakoćom sam ubedio sebe da je sve ono važno – moja žena i ćerka, moj posao, moja porodica – u najboljem redu, čak i ako ne mogu da budem sam svoj gazda. U retkim trenucima kad zamišljam budućnost, ulovio bih sebe kako slikam jedan život koji se uopšte ne razlikuje mnogo od onog kojim trenutno živim, a i to mi je odgovaralo. Na površini se činilo da sve teče prilično glatko, ali trebalo je da u tome prepoznam znak opomene. Verujte mi kad kažem

da *apsolutno pojma nisam imao* da ću se za koju godinu ujutru buditi osećajući se kao neki imigrant na ostrvu Elis, koji je stigao u Ameriku samo s košuljom na leđima, ne zna jezik i pita se: *I šta ću sad?*

Kada je tačno sve pošlo po zlu? Ako upitate Mardž, odgovor će biti očigledan: „Krenulo je nizbrdo kad si upoznao Vivijan“, rekla mi je mnogo puta. Naravno, pošto je to Mardž, uvek bi se refleksno ispravila. „Povlačim reč“, dodala bi. „Počelo je davno pre toga, dok si još bio u osnovnoj školi, onda kad si zalepio na zid onaj poster sa onom devojkom u oskudnom bikiniju i sa guzičetinom. Uzgred, uvek mi se sviđao taj poster, ali tebi je izvitoperio razmišljanje.“ A potom, nakon dodatnog razmatranja, zavrtela bi glavom, mozgajući. „Kad bolje promislím, uvek si bio u neku ruku izrod, a kad ti to kaže neko ko je oduvek smatran izrodom u porodici, to nešto govori. Možda je, jebi ga, tvoj pravi problem u tome što si oduvek bio previše fin za sopstveno dobro.“

I eto u čemu je stvar. Kad kreneš da iščeprkavaš šta je pošlo po zlu – ili preciznije, gde si *ti* pošao po zlu – to pomalo liči na ljušćenje crnog luka. Uvek sledi još jedan sloj, još jedna greška u prošlosti ili neko bolno sećanje koje se izdvaja, što zatim vodi još za korak unatrag kroz vreme, pa još dalje unatrag, u potrazi za *konačnom istinom*. Ja sam stigao do tačke gde sam prestao s pokušajima da je iščeprkam: sad mi je jedino bitno da naučím dovoljno da bih izbegao ponavljanje istih grešaka.

Da biste razumeli zašto je to tako, važno je da razumete mene. Što nije lako, uzgred budi rečeno. Ja sam ja već više od trećine veka, a polovinu tog vremena nisam razumeo sebe, kao što ni sad sebe ne razumem. Dakle, da krenem od ovoga: kako sam sve stariji, tako sve čvršće verujem da na svetu postoje dva tipa muškaraca. Oni što se žene, i oni što ostaju neženje. Onaj što

se ženi jeste vrsta momka koji uglavnom merka svaku devojku s kojom izlazi, procenjujući da li bi mogla ili ne bi mogla da bude *Ta*. Upravo iz tog razloga žene posle tridesete i četrdesete često govore u stilu: *Svi valjani muškarci su već zauzeti*. Žene tu misle na tipove koji su spremni, voljni i sposobni da pristanu na to da budu polovina para.

Ja sam oduvek bio od onih koji se žene. Biti polovina para, to meni deluje *kako treba*. Iz nekog neznanog razloga, uvek mi je bilo prijatnije u prisustvu žena nego u prisustvu muškaraca, čak i kad su posredi prijateljstva, a život proveden uz jednu ženu *koja je igrom slučaja i ludo zaljubljena u mene* delovao mi je kao najlepší od svih mogućih svetova.

I to nije neostvarljivo, sudim. Ali baš u tom grmu leži zec, jer nisu istovetni svi što se žene. U okviru tipa koji se ženi postoje podgrupe, momci koji će možda takođe sebe smatrati *romantičnim*, na primer. Zvuči lepo, jelte? Onaj tip za kog većina žena tvrdi da ga želi? Verovatno i jeste, i moram priznati da i ja imam člansku kartu baš te podgrupe. U retkim prilikama, međutim, pripadnik konkretno te podgrupe takođe je isprogramiran da *ugađa drugima*, a te tri osobine, tako na okupu, navodile su me na uverenje da bi me samo još uz trunčicu mog napora – kad bih se jedino malo više potrudio – supruga obožavala isto onako kako ja obožavam nju.

Ali šta me je to stvorilo takvog? Da li je jednostavno kriva bila moja priroda? Da li je na mene uticala dinamika moje porodice? Ili sam prosto odgledao previše ljubavnih filmova u nekom povodljivom uzrastu? Ili je posredi sve nabrojano?

Pojma nemam, ali bez oklevanja izjavljujem da je za *previše odgledanih ljubavnih filmova* krivac isključivo Mardž. Ona je obožavala klasike kao što su *Nešto za sećanje* i *Kazablanka*, ali tu su bili i *Duh* i *Prljavi ples*, a *Zgodnu ženu* smo gledali najmanje dvadeset puta. Taj film joj je bio favorit u svako doba. Mada ja, dabome, u to vreme nisam znao da Mardž i ja uživamo u

njemu zato što se oboje neopisivo ložimo na Džuliju Roberts, ali nije to sad poenta. Taj film će verovatno živeti zauvek zato što *deluje* na ljude. Ti likovi koje igraju Ričard Gir i Džulija Roberts posedovali su... *hemiju*. Razgovarali su. Učili da veruju jedno drugome, uprkos svim nepovoljnim izgledima. Zaljubili su se jedno u drugo. I kako je uopšte moguće zaboraviti onu scenu kad Ričard Gir čeka Džuliju – planira da je povede u operu – a ona se pojavljuje u haljini koja ju je potpuno preobrazila! Publika vidi Ričardov zaprepašćeni izraz lica, a onda on najzad otvara plišanu kutijicu, gde počiva dijamantska ogrlica koju će Džulija takođe staviti te večeri. Dok Džulija kreće rukom ka njoj, Ričard zalupi poklopac kutije, a Džulijina iznenadna radosna iznenađenost...

Sve je tu bilo sadržano, uistinu, u tih nekoliko scena. Romantična priča, hoću da kažem – poverenje, iščekivanje i radost, udruženi sa operom, odećom i nakitom, zajednički vode ka *ljubavi*. U mom preadolescentskom mozgu samo je kliknulo: svojevrsno radno uputstvo za ostavljanje utiska na devojku. Jedino je trebalo da upamtim da tip devojci mora najpre da se *dopadne*, i da će tada *romantični potezi* povesti ka *ljubavi*. Na kraju se tako rodio još jedan romantičar u svetu stvarnosti.

Kad sam bio u šestom razredu, u odeljenje je došla nova devojčica. Melisa Anderson se doselila iz Minesote, sa onom plavom kosom i plavim očima koji su bili zajednički njoj i njenim švedskim precima. Prilično sam siguran da sam samo zinuo kad sam je ugledao prvog dana školske godine, a nisam bio jedini. Svaki dečak je šaputao o njoj, a u mojoj glavi je bilo vrlo malo sumnje u to da je ona neuporedivo i neporecivo najlepša devojčica koja je ikada nogom kročila u Osnovnu školu „Artur E. Edmonds“.

Ali razlika između mene i tih drugih momaka u školi bila je u tome što sam ja, za razliku od njih, tačno znao šta treba da radim. Udvaraću joj se, i premda nisam bio Ričard Gir s privatnim

avionima i dijamantskim ogrlicama, ipak sam imao bicikl i naučio sam da pletem narukvice, pa još s drvenim perlicama. To će, međutim, na red doći kasnije. Najpre smo – baš kao Ričard i Džulija – morali da se *dopadnemo* jedno drugom. Počeo sam da iznalazim povode da sednem za njen sto za vreme ručka. Dok ona priča, ja sam slušao i zapitkivao, a posle nekoliko nedelja, kad mi je konačno rekla kako misli da sam fin, znao sam da je čas za sledeći korak. Napisao sam joj pesmu – o njenom životu u Minesoti i o tome koliko je lepa – i čušuo sam joj je u ruku jednog popodneva u školskom autobusu, zajedno s cvetom. Seo sam na svoje sedište, tačno znajući šta će se dogoditi: shvatiće da sam drugačiji, a sa time će nastupiti još veće otkrovenje, ono koje će je navesti, čim budemo izašli iz autobusa, da me uhvati za ruku i pozove me da je ispratim do kuće.

Samo što nije baš tako ispalo. Umesto da pročita pesmu, blebetala je sa svojom drugaricom Ejpril sve do kuće, a sutradan je za ručkom sela pored Tomija Harmona i uopšte nije htela da priča sa mnom. Niti je progovorila prekosutra, niti nakosutra.

Kad me je Mardž posle toga zatekla kao pokislog u mojoj sobi, kazala mi je da se previše trudim i da naprosto treba da budem ono što jesam.

„Ja i jesam ono što jesam.“

„Onda ćeš možda poželeti da se promeniš“, odrezala je Mardž, „jer ovako izgledaš kao paćenik.“

Problem je bio u tome što nisam premišljao o svojim postupcima. Da li je premišljao Ričard Gir? On je dokazano znao više od moje sestre, i eto gde smo iznova mudrost i ja putovali magistralom u dva različita smera. Jer *Zgodna žena* je film, a ja sam živio u stvarnom svetu, ali šablon usvojen u slučaju Melise Anderson nastavio se, s varijacijama, sve dok nije s vremenom prerastao u naviku s kojom više nisam mogao da raskrstim. Postao sam kralj romantičnih gestova – cveća, ceduljica, čestitki i tome sličnog – a na koledžu sam čak bio „tajni obožavalac“

jedne devojke koja mi se tad sviđala. Otvarao sam vrata i plaćao prilikom izlazaka u grad, i slušao kad god je devojci do priče, pa makar mlela i o tome koliko i dalje voli bivšeg momka. Većini devojaka iskreno sam se dopadao. Stvarno to mislim. Za njih sam bio *drug*, od onih momaka koji će biti pozvani u provod s grupom drugarica kad god izlaze, ali retko kad sam uspevao da osvojim onu na koju sam bacio oko. Ne znam ni sam koliko sam puta čuo: „*Ti si najfiniji momak kog poznajem i uverena sam da ćeš pronaći neku jedinstvenu devojkicu. Imam dve-tri drugarice s kojima bih verovatno mogla da te ukombinujem...*“

Nije lako biti momak koji je *savršen za neku drugu*. Često mi je to lomilo srce, a nisam mogao da shvatim zašto mi žene govore da žele kod muškarca određene osobine – romantičnost i ljubaznost, interesovanje i sposobnost da slušaju – a potom ih ne cene kad im se zaista ponude.

Nisam bio baš ni skroz nesrećan u ljubavi, razume se. U drugom razredu srednje škole imao sam devojkicu po imenu Andžela; na koledžu sam se gotovo čitave prve godine zabavljao s Viktorijom. A onog leta nakon diplomiranja na koledžu, kad sam imao dvadeset dve godine, upoznao sam devojkicu po imenu Emili.

Emili i sad živi u istom kraju i viđam je tu i tamo. Ona je prva žena koju sam u životu voleo, a kako su *romantična ljubav i nostalgija* često prepletene, još razmišljam o njoj. Emili je bila pomalo nekonformista u duši: volela je dugačke cvetaste suknje i sandale, vrlo malo se šminkala, a diplomirala je na lepim umetnostima, s naglaskom na slikanju. Takođe je izgledala divno: smeđokosa, sa svetlosmeđim očima prošaranim bojom zlata, ali bilo je kod nje mnogo više od fizičkog izgleda. Začas bi se nasmejala, bila je ljubazna prema svakom kog upozna, i inteligentna, žena koju je većina smatrala savršenom za mene. Moji roditelji su je obožavali, Mardž ju je volela, a kad smo zajedno, bilo nam je prijatno čak i ako ćutimo. Naša veza

je tekla lako i opušteno; bili smo pre prijatelji nego momak i devojka. Ne samo što smo mogli o svemu da pričamo već se oduševljavala i ceduljicama koje sam joj ostavljao ispod jastuka ili cvećem koje bih joj poslao na radno mesto bez ikakvog povoda. Emili me je volela onoliko koliko je volela romantične poteze, i nakon jedno dve godine zabavljanja isplanirao sam i da je zaprosim, čak dao kaparu za verenički prsten.

A onda sam sve ubrljao. Ne pitajte me zašto. Mogao bih da krivim cirku te noći – pio sam s drugovima u nekom baru – ali iz ko zna kakvog razloga, zapodenuo sam razgovor sa izvesnom Karli. Bila je prelepa i umela je da flertuje, a nedavno je bila raskinula s momkom s kojim se godinama zabavljala. Jedno piće vodilo je drugom, a to pak ka sve izrazitijem flertovanju, i na kraju smo završili u istom krevetu. Ujutru je Karli jasno dala na znanje da je to što se dogodilo obična jednonoćna šema, bez ikakvih obavezivanja, i premda me je poljubila za rastanak, nije se potrudila ni da mi ostavi broj svog telefona.

U takvim situacijama postoje dva vrlo prosta Muška pravila, a Pravilo broj jedan glasi ovako: *Nikad, nikad ne pričaj*. A ako tvoja draga ikada nešto posumnja, pa te upita otvoreno, smesta pređi na Pravilo broj dva: *Poriči, poriči, poriči*.

Svi momci znaju ta pravila, ali stvar je u tome što sam se osećao i krivim. Jezivo krivim. Čak ni posle mesec dana nisam mogao da ostavim taj događaj za sobom, niti sam mogao, izgleda, da oprostim sebi. Skrivanje tajne delovalo mi je nepojmljivo; bilo mi je nezamislivo da gradim budućnost sa Emili znajući pritom da se makar jednim delom zasniva na laži. Porazgovarao sam sa Mardž o tome, a Mardž je, kao i uvek, bila korisna na onaj svoj sestrinski način.

„Veži tu tupavu gubicu, konju. Izjeo si govno, i zato i treba da te grize savest. Ali ako već ne nameravaš više to da radiš, onda nemoj da povređuješ i Emilina osećanja. Tako nešto bi je smoždilo.“

Znao sam da je Mardž u pravu, a ipak...

Želeo sam Emilin oproštaj jer nisam bio siguran mogu li bez njega da oprostim sam sebi, i tako sam na kraju zapucao kod Emili i izgovorio te reči koje bih čak i sad voleo da povučem:

„Moram nešto da ti kažem“, započeo sam, i nastavio da izlivam dušu.

Ako mi je cilj bio njen oproštaj, nije upalilo. Ako mi je drugi cilj bio pokušaj da izgradim dugotrajni odnos na temeljima istine, ni to nije upalilo. Oblivena gnevnom suzama, istutnjala je napolje, govoreći kako joj treba vremena da promisli.

Nisam je dirao nedelju dana; bezvoljno sam se razvlačio po stanu čekajući da me pozove, ali telefon nijednom nije zazvonio. Sledeće nedelje ostavio sam joj dve poruke – i oba puta se ponovo izvinio – ali i dalje me nije zvala. Zajedno smo ručali tek treće nedelje, ali to je proteklo nategnuto, a kad je pošla iz restorana, rekla mi je da je ne pratim do kola. Rđavo zname-nje bilo je jasno; posle nedelju dana ostavila mi je poruku sa saopštenjem da je zauvek gotovo. Nedeljama sam bio smrvljen.

Vreme mi je svojim protokom ublažilo grižu savesti – vreme to uvek čini – i nastojim da se utešim pomišlju da je moja ludost makar za Emili bila prikriven blagoslov. Od druga jednog druga čuo sam da se, koju godinu po našem raskidu, udala za nekog Australijanca, i kad god sam je posle nakratko video, izgledala je kao da je život baš mazi. Ubeđivao sam sebe da se radujem zbog nje. Emili je više od svih zasluživala divan život, a i Mardž je bila istovetnog mišljenja. Čak i pošto sam se oženio Vivijan, sestra bi se pokatkad okrenula ka meni i rekla: „Ta Emili jeste bila čudo. Stvarno si tad zafrknuo stvar, jelda?“

Rodio sam se u Šarlotu u Severnoj Karolini, i ako se ne računa jedna jedina godina boravka u drugom gradu, tu sam proveo čitav život. Čak i sad mi deluje maltene nemoguće što smo se

Vivijan i ja susreli tamo gde smo se susreli, pa čak i to što smo se uopšte susreli. Ipak je i ona, poput mene, bila sa juga; poput mog posla, i njen posao je zahtevao duge radne sate, te je retko izlazila. Koliike su, dakle, bile šanse da se upoznam sa Vivijan prilikom koktela na Menhetnu?

U to doba radio sam u satelitskoj kancelariji agencije na Midtaunu, što verovatno zvuči upečatljivije nego što je stvarno bilo. Džesi Piters je gajio ubeđenje da takoreći svako ko u šarlotskom sedištu pokaže da obećava mora da odradi makar malčice vremena na severu, pa makar i samo zato što među strankama imamo i određen broj banaka, a svaka banka ima predstavništvo u Njujorku. Verovatno ste gledali neke reklame u čijem sam nastanku učestvovao; rado verujem da su promišljene i ozbiljne, da odražavaju duh integriteta. Prva među tim reklamama, uzgred, začela se dok sam stanovao u malom studiju u Zapadnoj sedamdeset sedmoj, između Kolumbovog kružnog toka i Amsterdamske avenije, i nastojao da sračunam da li bankomat precizno pokazuje stanje mog tekućeg računa, na kom se video bilans od taman toliko sredstava da kupim obrok s popustom na obližnjem kiosku s brzom hranom.

U maju 2006, izvršni direktor jedne banke koju je *oduševila moja vizija* bio je domaćin nekog dobrotvornog događaja u korist Muzeja moderne umetnosti. Taj direktor je bio ozbiljan zaljubljenik u umetnost – u koju se ja nisam razumeo baš nimalo – i premda je to bio ekskluzivan i svečan skup, nisam želeo da mu prisustvujem. Ali njegova banka bila je naša stranka, a Piters moj šef po čijim nalogima postupam, *jer inače...* – i šta sam drugo mogao?

Ne pamtim gotovo ništa od onog što se dešavalo u prvih pola sata, samo to da mi očigledno nije bilo mesto tu. Dobra polovina prisutnih imala je dovoljno godina da mi budu dede ili babe, a praktično svi su pripadali jednoj potpuno drugoj stratosferi kad je posredi stepen bogatstva. U nekom trenutku sam shvatio

da upravo slušam dva sedokosa džentlmena kako diskutuju o prednostima Galfstrima IV u odnosu na Falkon 2000. Potrajalo je dok nisam skopčao da porede svoje privatne avione.

Kad sam okrenuo leđa tom razgovoru, ugledao sam na drugom kraju prostorije njenog šefa. Prepoznao sam ga iz noćnog televizijskog programa, a Vivijan će mi kasnije ispričati da on sebe smatra kolekcionarom umetničkih dela. Kad mi je to rekla, nabrčkala je nos, nagoveštavajući da njen šef ima novca, ali ne i ukusa, što me nije iznenadilo. Uprkos slavnim gostima, karakteristični humor njegove emisije mogao se u najboljem slučaju opisati kao neintelektualan.

Stajala je iza njega, skrivena od mojih očiju, ali kad je iskorčila da se s nekim pozdravi, ugledao sam je. Videvši tu tamnu kosu, besprekornu kožu i jagodice o kakvima supermodeli sanjaju, bio sam ubeđen da je to najlepša žena koju sam ikada sreo.

Isprva sam mislio da mu je ženska, ali što sam ih duže posmatrao, to sam bio uvereniji da nisu *zajedno*; da ona zapravo radi za njega, u nekom svojstvu. A nije imala ni prsten, što je još jedan povoljan znak... ali istini za volju, kakve ja šanse tu imam?

Pa ipak, romantičar u meni nije se dao odvratiti; kada je pošla ka baru da uzme koktel, i sâm sam se primakao. Izbliza je bila još bajnija.

„To si ti“, rekao sam.

„Oprostite?“

„Ona koju *Dizniji* umetnici vide u mislima kad crtaju oči svojih princeza.“

Ne baš sjajno, priznajem. Sirovo, možda čak i jeftino, i u nategnutom zatišju što je usledilo znao sam da sam uprskao motku. Kad ono gle: nasmejala se.

„Eto, dakle, rečenice za muvanje koju dosad nisam čula.“

„Ne bi upalila baš kod svake“, uzvratilo sam. „Ja sam Rasel Grin.“

Kao da joj je bilo zabavno. „Ja sam Vivijan Hamilton“, rekla je, a tu se umalo nisam zagrcnuo.

Zvala se *Vivijan*.

Baš kao junakinja koju glumi Džulija Roberts u *Zgodnoj ženi*.

Kako neko uopšte zna kad je druga osoba ona *prava* za njega? Kakva je vrsta signala tu nužna? Da sretnoš nekog i pomisliš: *To je taj s kojim želim da provedem život do kraja*. Na primer, kako je mogla Emili da izgleda kao prava, i Vivijan da izgleda kao prava, kad se razlikuju kao noć i dan? Kad su se moje veze s njima razlikovale kao noć i dan?

Ne znam, ali kad razmišljam o Vivijan, i sad se s lakoćom setim onog opojnog uzbuđenja prvih nekoliko zajedničkih večeri. Dok je između Emili i mene vladala toplina i opuštenost, Vivijan i ja smo plamteli, maltene od samog početka, kao da nam je ta privlačnost suđena. Svaka komunikacija, svaki razgovor kao da su umnožavali moju sve jaču veru da smo našli jedno u drugom tačno ono što smo tražili.

Pošto sam tip koji se ženi, počeo sam da fantaziram o stazama kojima će se otisnuti naš zajednički život, o našem strasnom spoju koji će doveka buktati. Za samo nekoliko meseci bio sam uveren da želim da mi Vivijan bude žena, iako nisam to naglas izgovarao. Njoj je trebalo više vremena da isto to oseti u vezi sa mnom, ali nakon još šest meseci zabavljanja, Vivijan i ja smo bili *ozbiljna stvar* i ispipavali smo teren u pogledu stavova o Bogu, novcu, politici, svojoj porodici, krajevima grada, deci i sopstvenim sržnim vrednostima. Najčešće smo bili u tome saglasni, te sam je, preuzevši ideju iz jednog drugog ljubavnog filma, zaprosio na turističkom vidikovcu Empajer stejt bildinga na Dan zaljubljenih, nedelju dana pre nego što ću morati da se vratim u Šarlot.

Mislio sam da znam šta dobijam kad sam klekao na jedno koleno. Ali sada uviđam da je Vivijan sa sigurnošću *znala* – ne samo to da sam onakav čovek kakvog želi već da sam joj i

nužan – i sedamnaestog novembra 2007. zakleli smo se jedno drugom na vernost pred prijateljima i porodicom.

Šta je bilo dalje?, možda se pitate.

Kao i svaki bračni par, imali smo svoje uspone i padove, svoje izazove i prilike, uspehe i neusphe. Kad se slegla sva prašina, počeo sam da verujem da je brak, makar u teoriji, divan.

Mislim da je u praksi, međutim, tačnija reč *složen*.

Brak ipak nikada nije baš sasvim ono što čovek zamišlja da će biti. Jednim delom bića – romantičnim delom – nesumnjivo sam zamišljao čitav taj poduhvat kao proširenu reklamu za *Holmarkove* čestitke s ružama, svećama i svime drugim u zamagljenom fokusu, kao jednu dimenziju u kojoj ljubav i poverenje mogu da prevaziđu svaki izazov. Ona moja praktičnija strana znala je da dugoročni ostanak u paru iziskuje trud obeju strana. Da zahteva posvećenost i kompromis, komunikaciju i saradnju, naročito ako se ima u vidu da je život sklon da šutira felš lopte, često onda kad ih najmanje očekujemo. Pod idealnim uslovima, felš lopta prohuji oko bračnog para nanoseći vrlo malo štete; u drugim trenucima, zajedničko dočekivanje takvih hitaca dodatno pojačava međusobnu privrženost.

Ali ponekad nas felš lopta tresne u grudi i blizu srca, ostavljajući modrice koje kao da nikad ne uminu.

TREĆE POGLAVLJE

A šta potom?

Nije mi bilo lako u ulozi hranioca porodice. Krajem radne nedelje često sam bio iznuren, ali izdvaja se jedan naročit petak uveče. London je sutradan punila godinu dana, pa sam čitavog tog dana argatovao nad serijalom prodajnih video-snimaka za Nekretnine Spanerman – firmu koja je među najvećim preduzetnicima na Jugoistoku – kao sastavnim delom obimnijeg reklamnog poduhvata. Našoj agenciji je za taj trud bilo obećano pravo malo bogatstvo, pa su menadžeri Spanermana bili izuzetno zahtevni. Za svaku fazu projekta imali smo rokove; rokove koje je dodatno otežavao lično Spanerman, čovek s poslovnom mrežom vrednom dve milijarde dolara. Morao je da odobri svaku odluku, a ja sam imao osećaj da želi da mi zagorča život koliko god može. Nisam ni najmanje sumnjao u to da sam mu antipatičan. On je bio od onih što vole da su okruženi lepim ženama – većinu njegovih menadžera činile su privlačne ženske – a suvišno je i pomenuti da su se Spanerman i Džesi Piters čudesno lepo slagali. Ja sam pak prezirao i tog čoveka i njegovu kompaniju. Bio ga je glas da štedi na materijalu i da potplaćuje političare, naročito kad zapne kod ekoloških regulativa, a po novinama su brojne kolumne sipale drvlje i kamenje i po njemu i po njegovoj kompaniji. Tako je i to

delimično bilo razlog što su uopšte unajmili našu firmu – njihovom imidžu bio je potreban ozbiljan rebranding.

Većim delom te godine odrađivao sam mukotrpane sate za Spanermana i bila je to u svakom pogledu najjadnija godina mog života. Ježio sam se od polaska na posao, ali kako su Piters i Spanerman bili drugari, svoja osećanja čuvao sam u sebi. S vremenom je zaduženje prebačeno drugom producentu agencije – Spanerman je zaključio da hoće producentkinju, što nikog nije iznenadilo – pa sam odahnuo. Da sam bio prinuđen da nastavim sa Spanermanom, verovatno bih na kraju dao otkaz.

Džesi Piters je bio zagovornik bonusa kao sredstva za održavanje motivacije zaposlenih, a ja sam, uprkos beskrajnom stresu uzrokovanom radom za Spanermana, svejedno uvek uspevao da izvučem najveći mogući bonus. Morao sam. Nikad nisam bio opušten ako ne mogu da odvojim novac za ušteđevinu i naš investicioni račun, ali bonusi su nam pomagali i da održimo na nuli bilans kreditnih kartica. Umesto da se za tih godinu dana smanje, mesečni troškovi su nam se uvećali, iako je Vivijan obećala da će skresati „obaveze po gradu“, kako je počela da naziva kupovine. Činilo se da je van Vivijanine moći da uđe u Target ili Volmart a da ne potroši bar dvestotinak dolara, iako je samo otišla da uzme deterdžent za rublje. Nisam to mogao da razumem – nagadao sam da tako popunjava svojevrsku nepoznatu prazninu u sebi – a ako sam naročito iznuren, osećao sam se ponekad ozlojeđeno i zloupotrebjeno. A opet, kad pokušam da popričam s njom o tome, često bi se izrodila svađa. Čak i kad ne planemo, međutim, kao da se slabo šta menjalo. Uvek bi me ubedila da je kupila samo ono što nam treba, ili da sam srećnik zato što je iskoristila sniženje.

Ali tog petka uveče te brige su delovale daleko; kad sam ušao u dnevnu sobu, ugledao sam London u ogradici, a ona mi je uputila osmeh od onih koji nikad neće prestati da me diraju u srce. Vivijan je, lepa kao i uvek, sedela na kauču, gde je prelistavala

nekačav časopis posvećen kući i vrtu. Poljubio sam London pa Vivijan, obavijen mirisom bebi-pudera i parfema.

Večerali smo, prešli na razgovor o tome šta je ko od nas tog dana radio, a onda započeli proceduru pripremanja London za spavanje. Prva je pošla Vivijan, da okupa London i obuče joj pižamu; ja sam joj čitao i ušuškao je u krevet, znajući da će zaspati za koji minut.

Vrativši se u prizemlje, nasuo sam sebi čašu vina i primetio da se flaša bliži kraju, što je značilo da je Vivijan verovatno pri drugoj čaši. Čaša jedan značila je „možda“ kad je reč o bračnim vragolijama; čaša dva poručivala je „po svoj prilici“, te koliko god da sam bio umoran, osetio sam kako mi se duh razvedrio.

Vivijan je opet listala onaj časopis kad sam seo kraj nje. Posle nekog vremena, iskosila je časopis ka meni.

„Šta kažeš na ovu kuhinju?“, upitala je.

Kuhinja prikazana na fotografiji imala je ormariće krem boje sa smeđom granitnom radnom pločom, a detalji na ormarićima bili su takođe skladno uklopljeni u paletu boja. Usred blistavih uređaja najnovije generacije stajalo je kuhinjsko ostrvce, fantazija stanovnika predgrađa.

„Božanstvena je“, priznao sam.

„Jeste, zar ne? U ovoj kuhinji sve odiše otmenošću. I prosto me oduševljava osvetljenje. Luster je da ti pamet stane.“

Osvetljenje nisam bio čak ni primetio, pa sam se nagao bliže. „Au! Stvarno fenomenalno.“

„U tekstu piše da renoviranje kuhinje gotovo uvek uvećava vrednost kuće. Ako nekad odlučimo da je prodamo.“

„Zašto bismo je prodavali? Meni je ovde divno.“

„Ne pričam o prodaji sad. Ali nećemo živeti ovde zauvek.“

Čudnovato, nikada mi nije prošla kroz glavu misao da nećemo živeti tu zauvek. Uostalom, i moji roditelji su i dalje živeli u istoj kući u kojoj sam odrastao, ali o tako nečemu Vivijan ne bi baš volela da razgovara.

„Verovatno si u pravu što se tiče uvećanja vrednosti“, rekao sam, „samo što nisam siguran da trenutno možemo sebi da priuštimo renoviranje kuhinje.“

„Imamo novca od ušteđevine, zar ne?“

„Da, ali to nam je fond za crne dane. Za ne daj bože.“

„Dobro“, kazala je ona. Osetio sam razočaranje u njenom tonu. „Samo sam mozgala.“

Posmatrao sam je kako pažljivo presavija ugao stranice, da kasnije lakše pronade fotografiju, i osetio sam se kao promašaj. Bilo mi je mrsko da je razočaram.

Život majke koja sedi kod kuće prijao je Vivijan.

Uprkos tome što je imala dete, Vivijan je i dalje mogla da prođe kao deset godina mlađa, a čak i posle Londoninog rođenja povremeno su joj tražili ličnu kartu kad naruči koktel. Vreme je na njoj ostavljalo vrlo malo traga, pa ipak, nju su jedinstveno neobičnom činile neke druge osobine. Vivijan mi je uvek ostavljala utisak zrele i samopouzdanе osobe, uverene u svoja razmišljanja i stavove, a za razliku od mene, uvek je imala odvažnosti da naglas kaže šta misli. Ako je nešto želela, obavestila bi me o tome; ako ju je nešto mučilo, nikad nije prećutki-vala osećanja, čak i ako bi me možda uzrujalo to što bi rekla. Ta snaga da budeš ko si bez straha od tuđeg odbacivanja bila je nešto što sam ja poštovao, pa makar i samo zato što sam ka njoj i sam stremio.

A bila je i jaka. Vivijan nije cmizdrila niti se žalila kad se nađe pred nedaćom; štaviše, postajala je bezmalo stoik. Za sve te godine otkako sam je upoznao, samo sam je jednom video da plače, a i to je bilo kad je uginuo njen mačak Harvi. U to vreme bila je trudna sa London, a Harvi je živeo kod nje još od druge godine koledža; no čak i sa tim poludelim hormonima, nije baš doslovno ridala, nego je to pre bila koja suza što je kliznula niz obraz.